

NAVODILA ZA OPRAVLJANJE SPECIALIZACIJE

Ljubljana, maj 2019

1. Pravni akti

Potek in izvajanje specializacij urejata Zakon o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17, 64/17 – ZZDej-K in 49/18) ter – za vse ki ste pričeli specializacijo opravljati PRED 5.4.2018 - Pravilnik o vrstah, vsebini in poteku specializacij zdravnikov (Uradni list RS, št. 22/09, 42/09, 22/10, 76/11, 48/15, 1/17, 40/17 – ZZdrS – F in 47/17, v nadaljevanju: stari Pravilnik) ali za vse ki ste pričeli specializacijo opravljati PO 5.4.2018 Pravilnik o vrstah, vsebini, trajanju in poteku specializacij zdravnikov (Uradni list RS, št. 22/18, v nadaljevanju: novi Pravilnik). Toplo priporočamo, da si določila obeh aktov natančno preberete.

2. Začetek opravljanja specializacije

Leta 2017je bila sprejeta novela Zakona o zdravniški službi (ZZdrS-F), ki je prinesla novost v skladu s katero pritožba zoper odločbo o specializacijo zadrži njeno izvršitev. Navedeno pomeni, da **v primeru odločbe izdane v izbirnem postopku, ob pritožbi enega izmed kandidatov, tudi vsi ostali kandidati ne morejo pričeti opravljati specializacije, dokler o pritožbi tega kandidata ni pravnomočno odločeno na drugi stopnji** (Ministrstvu za zdravje RS, ali v primeru vrnitve zadeve Zbornici v ponovno odločanje - do dokončne odločitve na prvi stopnji). Ko postane odločba o specializaciji dokončna, prejme vsak specializant, ki mu je bila specializacija odobrena, **sklep o pričetku opravljanja specializacije**. V sklepu se določi glavni mentor, datum, do katerega mora specializant pričeti z opravljanjem specializacije in delodajalec specializanta tekom specializacije. Datum za pričetek opravljanja specializacije je 3 mesece od izdaje sklepa. Na podlagi vloge specializanta je rok za pričetek v izjemnih primerih daljši (daljša bolniška odsotnost, porodniški dopust, tujci-pridobitev delovnega dovoljenja ali opravljanje doktorskega študija).

Glavni mentor v sodelovanju s specializantom pripravi individualiziran **program opravljanja specializacije** (obrazci za vnos kroženja so dosegljivi na spletni strani Zbornice). Upoštevati je potrebno **posebnosti posameznih specializacij**, da se npr. del kroženja obvezno opravi v »drugi« ustanovi ter ob začetku priprave programa **obvezno predlagati vštevanje usposabljanja iz izbirnega dela sekundariata, če ustreza programu specializacije**. Obenem lahko mentor predlaga tudi vštevanje drugega predhodnega usposabljanja, izobraževanja ali dela, ki naj se prizna v program specializacije. Vštevanje drugega usposabljanja je mogoče kadarkoli do zaključka specializacije. Vštevanje prizna Zbornica na podlagi predloga glavnega mentorja, ki mora navesti **katera področja in v kolikšnem trajanju predlaga za vštevanje**, ter soglasja nacionalnega koordinatorja specializacije. V primeru specializacij, ki so navedene v Annexu V., Direktive 2005/36/ES, vštevanje izobraževanja oziroma usposabljanja **ne sme presegati ene polovice obdobja trajanja specializacije, ki je določeno kot minimalno v skladu z Direktivo 2005/36/ES**, razen če gre za enako specializacijo ali specializacije s skupnim deblom.

Posamezna **kroženja** lahko specializant opravi le v pooblaščen ustanovi za izvajanje specializacije. Tabele pooblaščenih izvajalcev za posamezne specializacije so dosegljive na spletni strani Zbornice <http://www.zdravniskazbornica.si/zzs.asp?FolderId=708>

Zaželeno je, da se že ob pričetku specializacije pripravi program kar največjega dela kroženja.

Program kroženja, podpisan s strani glavnega mentorja, naj specializant posreduje Zbornici na obrazcu za vnos kroženja, ki je dosegljiv na spletni strani Zbornice.

Po prejemu predloga programa Zbornica le-tega uskladi z razpoložljivimi **mesti za usposabljanje** ter specializanta napoti na usposabljanje z **obvestilom o pričetku specializacije in razporedom kroženja**. V kolikor so posamezna specializantska delovna mesta že polno zasedena, Zbornica o tem obvesti specializanta in ga napoti na usposabljanje k pooblaščenemu izvajalcu, pri katerem so še prosta mesta za usposabljanje. Obvestilo o pričetku specializacije prejmejo specializant, njegov glavni mentor in kadrovska služba delodajalca. Kroženja se praviloma pričenjajo prvi dan v mesecu. Za napotitev na usposabljanje mora Zbornica prejeti predlog kroženja čim prej, najkasneje pa do 10. v

mesecu za prihodnji mesec. Vsako kasnejšo **spremembo že pripravljenega programa** kroženja je potrebno sporočiti **najmanj 2 meseca** pred želeno spremembo oziroma novim kroženjem (npr. 1. februarja za 1. april)!

3. Zaposlovanje na specializantskih delovnih mestih

Specializant z delodajalcem sklene **pogodbo o zaposlitvi za določen čas**, in sicer za čas trajanja specializacije. Na ta način specializantu, ki gre pred zaključkom specializacije na bolniški stalež oziroma nastopi porodniški dopust, ne preneha delovno razmerje ter tako uživa vse pravice in ugodnosti, ki iz delovnega razmerja izhajajo, delodajalec pa ni v ničemer oškodovan.

Pred pričetkom usposabljanja se mora **specializant javiti predstojniku oddelka ter v kadrovski službi delodajalca** za ureditev delovnega razmerja (**najkasneje do 10. v mesecu, za prihodnji mesec**). Delodajalec mora specializanta pred nastopom dela napotiti tudi na zdravniški pregled in pred nastopom dela prejeti pozitivno zdravniško spričevalo. Specializanti, ki niso slovenski državljani se morajo javiti čim prej, saj je zanje potrebno pridobiti delovno dovoljenje. S predstojnikom oddelka (kjer kroži) in kadrovske službe delodajalca se specializant dogovori tudi za vsako načrtovano odsotnost z dela.

Za plače specializantov in druge stroške v zvezi s specializacijo (plačilo mentorjev, stroški udeležbe na seminarjih, ipd.) prejme delodajalec povračilo stroškov s strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Stroške natančno opredeljuje Pravilnik o višini sredstev za specializacije za potrebe mreže javne zdravstvene službe, ki se zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 54/17, v nadaljevanju: pravilnik o financiranju), zato **je pomembno, da se usposabljate točno na tistih specializantskih delovnih mestih, kamor vas je razporedila Zbornica ter uveljavljate izplačilo vseh s plačo povezanih dodatkov (malica, prevoz...), ki vam po kolektivni pogodbi pripadajo, saj vaš delodajalec prejme sredstva za ta namen**. Za vsakega specializanta je namenjeno **449,09 € letno za udeležbo na tečajih in seminarjih v Sloveniji ali tujini**, za stroške prevoza in bivanja v zvezi z udeležbami na tečajih in seminarjih oziroma za **nakup strokovne literature**. Delodajalec prejme mesečno eno dvanajstino teh sredstev. Iz teh sredstev je potrebno najprej financirati **obvezne tečaje** tekom specializacije, nato pa jih lahko porabite za izobraževanja po lastni izbiri. Dodatna sredstva se namenijo za plačilo nekaterih tečajev, ki so izrecno navedeni v prej omenjenem pravilniku.

Obvestilo o letnem dopustu specializantu izda delodajalec, pri katerem je specializant zaposlen. Redni letni dopust je specializant dolžan koristiti tekom posameznih področij, v enakomernih deležih, kot jih področja prenesejo. Glede koriščenja letnega dopusta tekom posameznega kroženja se specializant predhodno dogovori s svojim glavnim mentorjem, o nameri koriščenja pa tudi z neposrednim mentorjem in s predstojnikom delovišča, na katerem želi dopust koristiti. Skladno z določili Zakona o delovnih razmerjih lahko vsak zaposleni (tudi specializant) **po lastni izbiri** koristi **le en dan letnega dopusta**.

Podaljšanje specializacije zaradi nezmožnosti koriščenja rednega letnega dopusta je dopustno le v izjemnih primerih, npr. ko je specializantka pred nastopom porodniškega dopusta na daljši bolniški, kar ji objektivno onemogoča izrabo. V primeru prošnje za podaljšanje specializacije iz navedenega razloga mora specializant zbornici predložiti **potrdilo kadrovske službe delodajalca iz katerega je razvidno, da je specializant želel koristiti redni letni dopust, pa le-to iz objektivnih razlogov ni bilo mogoče**. V potrdilu mora biti eksplicitno navedeno, da je specializant redni letni dopust skušal koristiti in koliko dni rednega letnega dopusta bi mu propadlo, v kolikor mu specializacije ne bi podaljšali.

4. Trajanje specializacije, prekinitve

Obdobje, ki je v programu opredeljeno kot dolžina specializacije, je najkrajši čas, v katerem je mogoče opraviti program specializacije. Dejansko traja specializacija tako dolgo, da kandidat pridobi znanje in veščine s celotnega področja specializacije v tolikšnem obsegu, da bo po zaključeni specializaciji in opravljenem specialističnem izpitu lahko opravljal samostojno delo. **Predlog za podaljšanje trajanja specializacije** poda glavni mentor, na obrazcu, ki je objavljen na spletni strani Zbornice. O predlogu odloči Zbornica v roku 30 dni od vložitve predloga, ko pridobi mnenje nacionalnega koordinatorja. Vse **prekinitve opravljanja specializacije**, ki so skupaj daljše od 20 delovnih dni v koledarskem letu in imajo za posledico podaljšanje celotnega trajanja specializacije, je potrebno nemudoma sporočiti Zbornici. V tem primeru se trajanje specializacije ustrezno podaljša.

4.a Izredni kolokvij-novi Pravilnik

Novi Pravilnik v 37. členu določa opravljanje izrednega kolokvija in sicer:

»(3) Če neposredni ali glavni mentor specializanta oceni, da znanje specializanta ni zadostno, lahko zahteva opravljanje izrednega kolokvija. Specializant izredni kolokvij opravlja pred tričlansko komisijo, ki jo določi zbornica in jo sestavljajo: koordinator specializacije, ki jo specializant opravlja ali njegov namestnik, zdravnik, ki je imenovan za glavnega mentorja s področja specializacije, ki jo specializant opravlja in zdravnik, ki je imenovan za neposrednega mentorja s področja, s katerega specializant opravlja kroženje in nista neposredno vključena v izobraževanje specializanta. Specializant mora biti o opravljanju izrednega kolokvija obveščen najmanj 30 dni prej. Na željo specializanta je pri opravljanju izrednega kolokvija lahko prisoten njegov glavni mentor.

(4) O opravljanju izrednega kolokvija mora biti narejen zapisnik, s katerim se seznanijo glavni mentorja specializanta, nadzornika kakovosti in zbornico.

(5) Če specializant izrednega kolokvija ne opravi, lahko glavni mentor v skladu s prvim odstavkom 34. člena tega pravilnika poda predlog za prenehanje specializacije.«

5. Delo specializanta pri delodajalcu 1x tedensko

Zbornica v nekaterih primerih dovoli predlagano obliko kroženja/usposabljanja specializanta pri delodajalcu, **največ enkrat tedensko**, praviloma v zadnjem letu usposabljanja, pod posebnimi pogoji, kot so:

- da delo v tej ustanovi poteka v skladu s sprejeto razlago »Razlaga določila drugega odstavka 38. člena Pravilnika vrstah, vsebini in poteku specializacij zdravnikov (Uradni list RS št 22/09 in 42/09 – popravek, 22/10 76/11 in 48/15) - samostojnost in odgovornost pri delu«,
- da je delo tudi v tej ustanovi enako programu specializacije (in se s tem specializacija ne podaljšuje),
- da s tem soglašata specializant, njegov glavni mentor, nacionalni koordinator in
- da se s takšnim načinom strinjajo na oddelku/v ustanovi, kjer je specializant v tistem času na rednem kroženju/usposabljanju,
- da je ima specializant tudi v primeru dela v matični ustanovi za konzultacijo na voljo neposrednega mentorja iste stroke.

Tu specializante opozarjamo še na stališče zbornice glede največjega dovoljenega odstopanja od programa kroženja, in sicer je **minimalna obvezna prisotnost specializanta na delovišču, ki še zagotavlja opravljanje obveznosti, 80% delovnih dni**. Tako vam v primeru krajših kroženj, med katerimi koristite morda letni dopust ali ste v bolniškem staležu, delo pri delodajalcu odsvetujemo.

Skladno z vsebino specializacije **specializanti družinske medicine** kroženje kliničnega dela specializacije, opravljajo v obsegu štirih delovnih dni na teden, enkrat tedensko pa delajo pri glavnem mentorju.

Skladno s sklepom Sveta za izobraževanje zdravnikov iz leta 2016, morajo **specializanti urgentne medicine** enkrat tedensko delati pri glavnem mentorju. V kolikor slednji specializantu iz objektivnih razlogov ne more omogočiti dela na PHE 1x tedensko pri sebi, lahko specializant z njegovim soglasjem 1 x na teden dela v drugi PHE enoti in ne z njim. Dolžnost glavnega mentorja je poskrbeti, da ima specializant takrat, ko dela v drugi PHE, vedno poimensko določenega neposrednega mentorja.

6. Opravljanje specializacije v primeru spremembe programa

Specializant opravlja specializacijo **po programu, ki velja na dan začetka opravljanja** specializacije. Če se v času opravljanja specializacije spremeni program specializacije, po katerem specializant opravlja specializacijo, lahko specializant nadaljuje opravljanje specializacije po novem programu, če je opravil **manj kot tretjino prejšnjega programa** specializacije. Specializant na Zbornico naslovi vlogo za opravljanje specializacije po novem programu.

7. Opravljanje dela specializacije v tujini

Specializant lahko tekom specializacije opravlja **del kroženj v tujini**, skupno **največ v trajanju 12 mesecev**. Od tega mora biti vsaj četrtina predlaganega kroženja v tujini iz ožje specialnosti specializanta. Glavni mentor mora v vlogi za specializantovo kroženje v tujini izčrpno utemeljiti namen kroženja v tujini in prednosti predlaganega usposabljanja v tujini ter kakšen doprinos bo tako kroženje v tujini imelo za javno zdravstvo v Sloveniji.

V primeru odobritve opravljanja dela specializacije v tujini, specializantu, skladno z določili Pravidnika o financiranju, pripadajo enaki zneski, kot bi mu pripadali, če bi to kroženje opravil v pooblaščen ustanovi v Republiki Sloveniji. Specializantom v primerih opravljanja dela specializacije v tujini ne pripadajo dnevnice, povračilo stroškov bivanja v tujini in podobno, saj to v Pravidniku o financiranju ni predvideno.

8. Kakovostno izvajanje specializacij

Specializant lahko v času specializacije samostojno opravlja tista dela in storitve, za katere je usposobljen z dotlej pridobljeno formalno izobrazbo (zaključen študij s strokovnim izpitom, opravljen sekundarijat, opravljena druga specializacija), druge storitve s področja sedanje specializacije pa le po predhodnem pisnem pooblastilu ali pod neposrednim nadzorom mentorja. Podpis mentorja v listu zdravnika specializanta potrjuje, da je specializant pridobil ustrezno znanje, izkušnje in veščine določenega dela programa in obenem pomeni, da je specializant usposobljen in odgovoren za opravljanje teh del in storitev pri pooblaščenih izvajalcih, h katerim ga je razporedila Zbornica.

Pogoje za opravljanje **dežurne službe specializantov** določa 39. člen starega in 36. člen novega Pravidnika.

Glavni mentor usklajuje in nadzira potek specializacije, ter s tem zagotavlja, da specializacija poteka po programu, sodeluje z neposrednimi mentorji in spremlja njihovo delo, ocenjuje napredovanje znanja specializanta ter organizira skupinske oblike izobraževanja specializantov. Delo glavnih mentorjev usklajujejo nacionalni koordinatorji specializacij, nadzorniki kakovosti in Komisija za podiplomsko usposabljanje pri Zbornici. V okvir njihovega dela sodi tudi nenehno periodično spremljanje poteka specialističnega usposabljanja po dogovorjenih protokolih celovitega upravljanja kakovosti, ki ga bodo izvajali v sodelovanju s specializanti ter neposrednimi in glavnimi mentorji. Vsi navedeni so v teh postopkih dolžni sodelovati.

Specializanti, ki uveljavljajo pravice iz naslova varstva v času nosečnosti in starševstva v zvezi z nočnim in nadurnim delom (prepoved oziroma omejitve - predhodno pisno soglasje) nočnega in nadurnega dela do dopolnjenega otrokovega tretjega leta starosti) morajo dežurno službo opravljati s **prerazporeditvijo delovnega časa na popoldansko delo (kjer je to mogoče) ter z delom ob vikendih**. Specializacije brez opravljenega dežurstva ni mogoče zaključiti.

9. Specializantska sredstva

Skladno z določili Pravidnika o višini sredstev za specializacije za potrebe mreže javne zdravstvene službe, ki se zagotavljajo iz proračuna RS, specializantom pripadajo sredstva v višini **449,09 € letno** za:

- udeležbo na tečajih in seminarjih v Sloveniji ali tujini,
- za stroške prevoza in bivanja v zvezi z udeležbami na tečajih in seminarjih oziroma za
- nakup strokovne literature.

Nakup literature je po računovodskih predpisih možen na dva načina:

1. ustanova, ki literaturo kupi, je tudi lastnica literature, specializantu jo posodi za čas, ko jo le-ta potrebuje ali
2. ustanova literaturo kupi, lastnik pa je specializant, kar se mu šteje v boniteto (od tega plača dohodnino).

Ta sredstva mora specializant **najprej porabiti za plačilo obveznih tečajev** in šele nato, za ostala izobraževanja po lastni izbiri.

Po mnenju vodje računovodstva Zdravniške zbornice Slovenije **se sredstva lahko prenašajo iz leta v leto**, delodajalec jih mora le ustrezno razmejiti.

Delodajalec za **vas vsak mesec prejme 1/12 teh sredstev**.

Sredstva morate porabiti do zaključka specializacije oziroma če menjate delodajalca tekom specializacije-dokler ste zaposleni pri delodajalcu, ki je sredstva za vaše izobraževanje prejel.

10. List zdravnika specializanta

Potek specializacije in opravljanje posegov tekom specializacije potrujeta glavni in neposredni mentor v **Listu zdravnika** specializanta. To je dokument, v katerem mentorji potrdijo, da je specializant opravil predpisani del programa tako, da je pridobil ustrezno znanje, izkušnje in veščine. Vanj specializanti dostopajo preko intranetnih

strani zbornice: www.zdravniskazbornica.si (kontakt za geslo za dostop do intranetnih strani: milan.kokalj@zdravniskazbornica.si). Obvezno je sprotno izpolnjevanje E-lista. Mentor lahko zavrne potrditev opravljenega kroženja in posegov, če specializant zanj zaprosi več kot 3 mesece po zaključenem kroženju.

11. Specialistični izpit

Odsotnost z dela za pripravo na specialistični izpit - da lahko specializanti ostanejo zaposleni do opravljanja specialističnega izpita, naj v svojem programu kroženja predvidijo **45 delovnih dni** odsotnosti z dela (cca. 2 meseca) – študijskega dopusta za pripravo na specialistični izpit. Specializanti, ki specializirajo po vsebini specializacije, ki nima časovno opredeljenega študijskega dopusta za pripravo na specialistični izpit, naj pripadajoči študijski dopust koristijo pred zaključkom kroženja, v sklopu daljšega področja kroženja, po dogovoru z glavnim mentorjem in po potrebi z nacionalnim koordinatorjem specializacije. V tem primeru je potrebno program specializacije **predhodno primerno prilagoditi**. V kolikor to **ni mogoče**, lahko glavni mentor specializanta Zbornici **predlaga podaljšanje specializacije**. **Vlogo za opravljanje specialističnega izpita** specializant naslovi na Zbornico (Sonja Kočar, tel: 01 3072 164, E-naslov: sonja.kocar@zdravniskazbornica.si ali Maja Meglič, tel: 01 3072 168, E-naslov: maja.meglic@zdravniskazbornica.si) **najmanj 45 dni pred** želenim opravljanjem izpita. K vlogi specializant priloži ustrezno izpolnjen, od glavnega mentorja in od nacionalnega koordinatorja potrjen E-List zdravnika specializanta, izjavo glavnega mentorja o pripravljenosti kandidata na specialistični izpit in morebitne druge dokumente, ki jih predvideva program specializacije. Opravljanje specialističnega izpita odobri Zbornica. Kandidatu, ki opravi specialistični izpit, Zbornica izda potrdilo o opravljenem specialističnem izpitu in z njim podeli naziv specialista ustrezne specialnosti. Ko zbornica prejme zapisnik o uspešno opravljenem specialističnem izpitu, kandidatu po uradni dolžnosti izda **odločbo o podelitvi licence**, za delo na določenem specialističnem področju. **Novi Pravilnik določa, da je specialistični izpit dovoljeno opravljati največ trikrat.**

V primeru težav ali dodatnih vprašanj tekom specializacije vas prosimo, da se najprej obrnite na svojo referentko. Pravno področje izobraževanja pokriva Tina Šapec (tina.sapec@zdravniskazbornica.si), vprašanja s področja delovnega prava (PPD-ji, napredovanje..) pa Barbara Galuf Zajc (barbara.galuf@zdravniskazbornica.si).

Pripravil:

Oddelek za specializacije